

VÄSTRA VÄTTERLEDEN

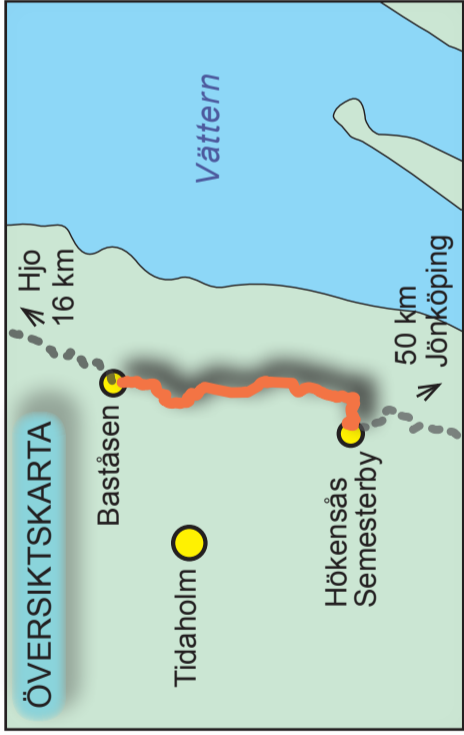
Etapp 6. Baståsen - Semesterbyn 23 km

www.skaraborgsleder.se

Rev 15 juni, 2014

Välkommen på en härlig vandring i ett tidlöst och vackert molandskap. Den glest befolkade tallskogsregionen bjuder på en fin naturupplevelse. Ledan passerar även platser som minner om gamla kultur och det hårda liv de tidiga bosättarna levde. Etappen fungerar bra som en längre helddagstur, eller en lugnare tvådagars vandring och kan även kombineras med anslutande etapper i respektive ände.

marktyran vet man inte men uppskattad vikt på 17 m. Hur mycket som finns under området som omsluter både Vitsjön och Hylte- sjön. Här finns många olika biotop typer med både barr- och lövskog. I tallskogen växer bl a knärot och vår största hackspett, Spillkräkan, häckar i området. Båda sjöarna är dödisgro- Sparvåhem låg Grindstugan. Spår av grunden syns fortfarande. Nära Rännestenen låg Rän- nedal och i backen ned mot Klokkaremoröset låg Ljunghäcken. De två senare är svårare att se spår av.

SERVICE (A-B)

A. Rödåkra. Hållplats i vägkorset 1 km väster om Baståsen. Linje 405 går enbart under skolsåsong. Trafikupplysning, tel 0771-41 43 00.

B. Vitsjön. Vindskydd, grillplats, bords- grupp, brygger, TC och parkering.

LANDSKAP, NATUR & MÄNNISKOR

Landskapet består till stor del av långa runda åsar som ibland sargats av isälvsrännor eller kantas av någon dödisrop. De är alla spår av den senaste istiden. För 13 000 år sedan låg glaciärändan ungefär vid Hökensås. Den ca 1,5-2 km tjocka ismassan malde ned det mesta till grus och sand som sedan blev byggmaterial i det nya landskapet.

Grusåsarna på Hökensås har en mycket mager sandjord som består av mineralfattig och svårupplöst kvarts. Det ger en vegetation av långsamt växande tallskog och stora mattor av olika sorters lavar, vilket starkt påverkat människans möjligheter att etablera sig i området.

En annan faktor som haft stor inverkan på folk i regionen är den häradsallmanning som en gång i tiden sträckte sig från Tidan i väster till Vättern i öster. Exakt hur gammal häradsallmanningen är vet man inte, men under 1200-talet klagade bönderna på Visingsö hos kungen att de var hindrade att hugga skog på Hökensås. I ett brev år 1286 svarar kungen, Magnus Ladulås, Visingsöbönderna "att de hade rätt att hugga skog till husbyggnad, taga ved och annat virke, dock ej träd som satte ollon eller nötter, samt att begagna betet till sina hemdjur". Kungens brev löste dock inte den ändlösa raden av konflikter eftersom även Falbygden och givetvis de lokala bönderna ville ha tillgång till skogen som tidvis skövades ganska hårt. År 1690 tillsatte kung Karl XI en utredning som bl a fastslog allmanningens gräns som kom att omfatta närmare 45 000 hektar. Gränstenar placerades ut och de flesta finns kvar än idag. Dagens allmanning har minskats till 5 500 hektar och omfattar Hökensås naturreservat.

Vandringleden går till stor del genom öde trakter, men Klokkarehemmet och några av de färgstarka individer som bodde där bör dock ha en plats i historien. Klokkarehemmet är en öde fattigby från 1700-talet som bestod av 16 små stugor och en jordkula. En av de mest kända personerna är Göta-Lena som ansågs vara synsk. Hon kunde både bota och förtrolla folk, få och bössor. Boen var en man som var ganska okänslig för smärta. Han trassade sönder en hand i ett tröskverk, men gick inte till doktorn. De benbitar som växte ut plockade han själv bort och handen lär ha blivit helt frisk. Vid ett tillfälle väggrade prästen i Fågelas gumma från byn begravningstått. En natt tog byborna saken i egen hand och fraktade kistan till Daretorps kyrka. Då ingen där visste vem hon var hamnade gumman i vigd jord.

NÅGRA ENKLA REGLER

- Var alltid försiktig med eld. Använd anvisade eldplatser och släck ordentligt. Eldningsförbud råder alltid i naturreservat och omfattar ibland hela regionen vid torra perioder.
- Skräpa inte ned i naturen. Använd de soptunnor som finns utmed leden.
- Terrängkörning är förbjuden i naturen och på lederna.
- Visa hänsyn till närboende. Följ leden.
- Undvik vandring under älgjakten.
- Gå inte över åker med växande gröda.
- Fiske är endast tillåtet med fiskekort eller markägarens medgivande.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

- Tidaholms kommun, tel 0502-60 60 00.
- Tidaholms turistbyrå, tel 0502-60 62 08.
- Nummerupplysningen, tel 118 118.
- Nödsituation, tel 112.

LEDBESKRIVNING (1-7)

domen anses vara en av de smittsamaste som finns och utan rätt behandling är dödligheten ca 50 procent.

3. Litteråsen är intressant att nämna, även om gården inte syns från leden. Gården drabbades hårt av pesten år 1711. Av minnessstenen framgår att enbart fadern i den stora familjen för att bevara hagemarksmiljön med sin speciella flora, ungefär som det bör ha sett ut på 1800-talet. På hagemarken syns bl a jordkällare och vaga spår efter en gammal knuttimrad stuga. Ledan passerar även en mindre gravplats. Enligt flera ortsbor är detta en gravplats för pestens offer på 1700- eller 1800-talet. Det sistastora pestburtoret i Sverige ägde rum under åren 1710-1712. Mellan 50-80 procent av de drabbade avled och vid direkt smitta upplades ofta hela familjer eller grupper. Koleran dök upp första gången i Sverige år 1834 och återkom i flera perioder fram till år 1866. Sjuk-

Startpunkter: Etappstarten vid Baståsen saknar bussförbindelse. Där emot finns en hållplats för linje 405 vid Rödåkra, ca 1 km västerut. Observera att bussar går glest och bara under skolsåsong. Se A under Service. Vid Hökensås Semesterby finns dels parkering och dels möjlighet till bussanslutning till/från Tidaholm. Obs att det rör sig om sk närtrafik som måste förbokas. Se F under Service.

Logistik: Från etappstarten vid Baståsen till vindskyddet vid Vitsjön är det 5,5 km. Från Vitsjön till Hökensås Semesterby är det 17,4 km. Alternativt fortsätter du på etapp 7 i ytterligare 1,4 km till vindskyddet vid Ibbesjön.

Boende: Ett vindskydd finns vid Vitsjön och det finns även möjlighet till alternativt boende vid Hökensås Semesterby. Se F under Service.

Vattnet i våra sjöar och vattendrag håller en generellt hög kvalitet, men då vi inte kontinuerligt tar vattenprover kan vi inte lämna någon garanti. År du osäker bör du koka eller filtrera vattnet.

LEDBESKRIVNING (8-15)

många myter och berättelser om platsen.

11. Pest-/kolera kyrkogård. Ledan passerar nära Låtkaråsens, en av de kyrkogårdar som finns i området. Ett tusental människor från Falbygden begravdes här, men inte mycket är känt.

12. På Björnåsen finns det sällsynta mineraler Kyanit. Det används vid bl a fajansstillverkning och ger en blåaktig ton. Namnet kommer från grekiskans "kyanos" som betyder mörkblå.

13. Kämpenskärr. Det sankta kärret var en slätteräng där allt arbetet skedd för hand. På Lummernossen längre västerut lade man ut en sk kavelbro för att ta sig fram. Ta även en titt på den bäck du passerar. Bottenlagret är brunslammigt från järnhaltig rödfjord som förekommer rikligt i området. En relativt outforskad del i vår historia är böndernas smaskaliga järnframställning. Det finns rikliga fynd av slagg. Rödford

14. Leden följer en vacker ås med tallskog och stora mattor av renlav.

15. Hökensås naturreservat. Reservatet bildades år 1969. Det består av sand- och grusavsmältning. Området är till största delen beväxt av tallskog med sparsam vegetation av ljung och lingon. På de magraste och torraste jordarna finns nästan bara lavar. På myrarna är växtiligheten artfattig men ändå intressant med bl a dvärgbjörk och klocksljung. Storlom, knipa, pärluggla, fjäder, orre och trädpiplärka är typiska fågelarter. Älg, rådjur och även mård förekommer. Naturreservatets gräns motsvarar helt nuvarande häradsallmanning på Hökensås.

C. Store Grubben. I nordöstra kanten finns en raspplats med en mindre parkering, bordsgrupp, grillplats samt fiske i sjön (se B under Service).

D. Lilla Havsjön är en av Tidaholms kommuns senaste badplatser. Sjön har enbart underjordiska källflöden och vattnet är mycket klart. Avstickaren är omarkerad och ca 1 km enkel väg. Parkering och TC finns.

E. Hökensås Sportfiske, tel 0502-230 00. Information, fiskekort, utrustning.

F. Hökensås Semesterby, tel 0502-230 53. Reception, restaurang, café, minilivsbutik, stugor, camping, parkering, dricksvareren kan tas från servicehuset ca 50 m väster om receptionen. Närtrafik (buss) till/från Tidaholm måste förbokas på tel 020-91 90 90.

SERVICE

A Rödåkra

B Vitsjön

SERVICE

C Store Grubben

D Lilla Havsjön

E Hökensås Sportfiske (fiskekort, utrustning)

F Hökensås Semesterby

SYMBOLER

Badplats	Livsmedel
Busshållplats	Logi
Bordsgrupp	Matservering
Campingplats	Parkering
Dricksvatten	Torrklösett
Eldplats	Turistbyrå
Fiske med kort	Vindskydd

Skala 1:50 000 (A3)

0 1 2 3 km

Trycksak producerad av Tidholms kommun
Foton: Glenn Larsson (GL)

**Västra Vätterleden, Etapp 5
(Hjo - Baståsen)**

**Västra Vätterleden, Etapp 7
(Semesterbyn - Fagerhult)**

© Lantmäteriverket Gävle 2008.
Medgivande I 2008/1131.
Gäller to m 2011-06-01.